

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله شیخ حسن جواهری در کنگره میرزای نائینی، با بیان خاطرات و تحلیل‌های خود درباره زندگی و شخصیت علامه نائینی، تأکید کرد: میرزای نائینی رحمۃ‌الله‌علیه نه‌تنها فقیهی جامع و استاد اصول و فقه بود، بلکه سیاست‌ورزی هوشمند و مؤمن به ولایت فقیه، او را به الگویی بی‌بدیل برای مقابله با استبداد، ظلم و استعمار تبدیل کرده بود.

وی با یادآوری دوران تحصیل خود گفت: زمانی که در محضر اساتید و مجتهدان بزرگ همچون آیت‌الله خویی رحمۃ‌الله‌علیه حضور داشتیم، هرگاه از میرزای نائینی رحمۃ‌الله‌علیه سخن به میان می‌آمد، ارزش و عظمت شخصیت او برای همه مشهود بود.

حمایت از مشروطه و مقابله با استبداد داخلی

آیت‌الله جواهری با تأکید بر اینکه میرزای نائینی رحمۃ‌الله‌علیه با پایبندی به ولایت فقیه، سه محور اصلی را در زندگی سیاسی خود دنبال می‌کرد، به روش سیاسی و اجتماعی او پرداخت و ادامه داد: میرزای نائینی یکی از اعضای فعال هیأت علمای حامی حرکت مشروطه بود و این جنبش را از نظر فقهی و فکری هدایت می‌کرد. او بر این باور بود که ظلم حاکمان باید با تدوین قانون اساسی محدود شود و نظارت پنج نفر از علما بر مجلس نمایندگان، تضمین‌کننده عدالت و جلوگیری از استبداد خواهد بود.

مبارزه با استعمار و اشغال خارجی

وی افزود: با ورود نیروهای بریتانیایی به عراق در سال ۱۹۱۴ میلادی، میرزای نائینی با صدور اعلامیه جهاد، مخالفت خود را با استقرار استعمار اعلام کرد و با پایبندی به اصول اسلامی و دفاع از سرزمین‌های مسلمان، در مسیر مقابله با اشغالگری قدم برداشت. وی بر این باور بود که کشور مسلمان نباید تحت حکومت کفار قرار گیرد و مقاومت در برابر اشغالگران، وظیفه‌ای دینی و اجتماعی است.

تلاش برای استقلال عراق و حمایت از ملت مسلمان

آیت‌الله جواهری تصریح کرد: علامه نائینی رحمۃ‌الله‌علیه به‌شدت مخالف هرگونه دخالت بیگانگان در امور داخلی عراق بود و بر استقلال کشور تأکید داشت. او با تشکیل مجلس نمایندگان و نظارت علما بر آن، به دنبال ایجاد حکومتی مستقل و اسلامی بود. همین موضع‌گیری‌ها موجب شد که مقامات وابسته به بریتانیا و برخی حاکمان محلی، او و گروه همراهش را از این کشور اخراج کنند.

این استاد حوزه علمیه افزود: میرزای نائینی و دیگر بزرگان در مقابل استعمار و تسلط خارجیان بر بلاد اسلامی ایستادگی کردند. ایشان باور داشتند که جهان اسلام یکپارچه است و نباید میان کشورهای مسلمان فاصله مصنوعی ایجاد شود؛ همان‌طور که استعمارگران تلاش داشتند، ایران و عراق را از هم جداکنند.

آیت‌الله جواهری همچنین به سیره میرزای نائینی رحمۃ‌الله‌علیه در تعامل با قدرت‌های داخلی و خارجی اشاره کرد و گفت: ایشان حتی در

آیت‌الله جواهری

میرزای نائینی رحمۃ‌الله‌علیه

به اصل ولایت فقیه معتقد بود

آیت‌الله جواهری با اشاره به زندگی سیاسی و علمی این عالم برجسته، تأکید کرد: مرحوم نائینی با پایبندی به ولایت فقیه همواره در مقابل استبداد، ظلم و استعمار ایستاد و با تدبیر و نگاه واقع‌بینانه، مسیر علم و شریعت اسلامی را حفظ کرد.

آیت‌الله جواهری تصریح کرد: به‌طور مشخص، علامه نائینی هیچ‌گاه مشروعبت سلطنت مشروطه یا وراثتی را تأیید نکرد و هیچ‌گاه باور نداشت که ملت خود حاکم باشد. او به اصل ولایت فقیه معتقد بود؛ اما در شرایط عدم امکان اجرا، بر رد استعمار، مخالفت با استبداد و ایجاد دستور اساسی و مجلس تحت نظارت پنج نفر از علما تأکید داشت. این یک راهکار عملی بود، نه تغییر اصل ولایت فقیه.

این استاد حوزه علمیه درباره مبانی فقهی ولایت فقیه گفت: در مذهب امامیه دو اصل بنیادین وجود دارد: اول، ولایت معصوم بر امت و دوم در زمان غیبت، ولایت فقیه که جایگزین امام معصوم است و قدرت نهایی را دارد. طبق فقه امامیه، حدود، تعزیرات، قضا، سجون، مالیات، انفال، حفظ نظم و اجرای احکام شرعی، همه در اختیار فقیه است. وظیفه فقیه حفظ نظام و اجرای شریعت است و این نظریه از زمان شیخ مفید رحمۃ‌الله‌علیه تا علما بعدی مورد تأیید قرار گرفته است.

وی ادامه داد: حتی بزرگانی که پیش از مرحوم نائینی بر ولایت فقیه تأکید داشتند، در راه هدف خود جان دادند؛ افرادی چون مرحوم کرکی، شیخ کاشی، نراقی، صاحب جواهر، شهید صدر و صاحب‌العناوین رحمۃ‌الله‌علیه. حتی مقلدان نیز عمل به ولایت فقیه را لازم می‌دانند؛ مقلد مجتهد از مجتهد می‌پرسد: رسالت عملی شما چیست تا بر اساس آن عمل کنم؟ پاسخ این است که حدود، تعزیرات، انفال، حقوق شرعی و همه امور در اختیار فقیه است. این امر نشان می‌دهد که هرکسی، حتی اگر به ولایت حسبیه نیز معتقد باشد، به اجرای ولایت فقیه در عمل متعهد است.

این استاد حوزه علمیه افزود: میرزای نائینی در زندگی سیاسی خود همواره برای مقابله با ظلم، استبداد و دیکتاتوری در عراق و ایران کوشید. او همواره خود را در برابر خدا مسئول می‌دانست و اگر موفق به تحقق اهدافش نمی‌شد، تقصیر را به گردن دیگران نمی‌انداخت. نمونه بارز آن مخالفت با تکمیل سلطنت فیصل اول در عراق توسط انگلیسی‌ها بود؛ مرحوم نائینی تأکید می‌کرد که ابتدا باید اشغال پایان یابد و کشور عراق دولت مستقلی با پارلمان خود داشته باشد؛ به همین دلیل او و هشت‌تن از همراهانش از عراق تبعید شدند.

آیت‌الله جواهری به جزئیات تبعید مرحوم نائینی اشاره کرد و گفت: هنگامی که مأموران، متن تبعید را برای مردم در کربلا می‌خواندند، مرحوم نائینی و همراهانش شاهد بودند که عشایر و مردم عراق به حمایت از او و همراهانش اقدام نکردند و هیچ اعتراض یا تظاهراتی شکل نگرفت. وقتی می‌بیند که مردم از او حمایت نمی‌کنند، تصمیم صحیح این است که به ایران بازگرد تا به مدیریت حوزه‌های علمیه و حفظ شریعت اسلامی بپردازد.

وی ادامه داد: مرحوم میرزای نائینی با بازگشت به حوزه‌های علمیه، تعهد داد در سیاست مستقیم دخالت نکند؛ اما در عین حال تشریع اسلامی صحیح مبتنی بر امامت را حفظ کرد. ایشان این کار را انجام داد تا فقه ناب امامیه باقی بماند و پایه علمی و شرعی دین همچنان پابرجا باشد؛ حتی اگر همه احکام در آن زمان به‌طور کامل اجرا نمی‌شد. مرحوم نائینی با این رفتار خود، از نظر دینی و شرعی مبزا بود و در مسیر حفظ دین و شریعت گام برداشت.

آیت‌الله جواهری در پایان گفت: میرزای نائینی بزرگ، از زمان تولد تا زمان جهاد و بازگشتش به حوزه‌های علمیه و تا لحظه ملاقات خداوند، نمونه کامل فقیه عادل و مدبر است که همواره برای حفظ دین و عدالت تلاش کرد و مسیر خود را با عمل و اخلاص طی نمود.

معاون بین‌الملل حوزه‌های علمیه عنوان کرد

تعامل حوزه‌های علمیه، ضرورتی برای جهان اسلام

را بر عهده دارند. از سوی عراق نیز، بیت آیت‌الله‌العظمی سیستانی، محور برنامه‌ریزی در نجف هستند. از نظر اجرایی نیز آستان‌های مقدس علوی و حسینی برگزاری این همایش را عهده‌دار خواهند بود.

برنامه زمان‌بندی چهار روزه در قم، مشهد، نجف و کربلا

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری در تشریح جزئیات برگزاری همایش گفت: این همایش در چهار روز برگزار می‌شود. نخستین روز پنج‌شنبه ۱ آبان در قم، روز دوم شنبه ۳ آبان‌ماه در مشهد مقدس خواهد بود و در ادامه، در روزهای ششم و هشتم آذرماه نیز برنامه‌ها در نجف و کربلا برگزار می‌شود. برگزاری این همایش در دو کشور و با مشارکت دو حوزه بزرگ قم و نجف، آن را به برنامه‌ای متمایز و اثرگذار تبدیل کرده است.

وی با اشاره به اهمیت همگرایی حوزه‌های علمیه گفت: تعامل میان حوزه‌های علمیه و عالمان دین، چه در میان علمای شیعه و چه در میان علمای جهان اسلام و حتی پیروان سایر ادیان، از ضرورت‌های امروز جهان است. تحولات سال‌های اخیر نشان داده که بسیاری از آرمان‌های انقلاب اسلامی، همچون حمایت از فلسطین، نقد تمدن غرب و بی‌اعتمادی به نهادهای مدعی حقوق بشر، امروز به گفتمانی جهانی تبدیل شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری افزود: از این‌رو، همایش میرزا نائینی رحمۃ‌الله‌علیه علاوه بر بزرگداشت یک عالم برجسته، نمادی از تعامل سازنده حوزه‌های قم و نجف و الهام‌بخش وحدت و همکاری میان علمای جهان اسلام است.

آیت‌الله شیخ جعفر نائینی

میرزای نائینی رحمۃ‌الله‌علیه

اُسوه بارز علم، تقوا

و مجاهدت بود

آیت‌الله شیخ جعفر نائینی، نوه علامه میرزای نائینی گفت: مرحوم میرزای نائینی حقیقتاً اُسوه‌ای در عرصه علم، عمل، تقوا و جهاد بود که سیره و منش و آثار ایشان، الگوی برجسته‌ای برای حوزه‌های علمیه است.

آیت‌الله جعفر نائینی نوه علامه میرزای نائینی هم در مراسم افتتاحیه این کنگره، با اشاره به جایگاه والای علامه نائینی رحمۃ‌الله‌علیه گفت: از همه متولیان، برگزارکنندگان و مسئولان محترمی که با اخلاص و تلاش فراوان در برپایی این همایش ملی نقش‌آفرینی کردند، صمیمانه قدردانی کنم. همچنین از آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه که در مدیریت و نظارت بر این بزرگداشت اهتمام ویژه‌ای داشتند، تشکر می‌کنم.

وی افزود: از حضور ارزشمند علما، اساتید و مهمانان گران‌قدری که از شهرها و حوزه‌های علمیه مختلف در این اجتماع علمی و معنوی شرکت کردند نیز صمیمانه سپاسگزارم. این مراسم در حقیقت تجلیل از مقام علمی، اخلاقی، معنوی و مجاهدت والای یکی از بزرگ‌ترین چهره‌های فکری و معنوی جهان تشیع است.

آیت‌الله نائینی همچنین با بیان اینکه سخن گفتن درباره چنین شخصیت جامعی آسان نیست، خاطرنشان کرد: میرزا محمدحسین نائینی رحمۃ‌الله‌علیه شخصیتی است که ابعاد گسترده علمی، فقهی، اخلاقی و اجتماعی ایشان به‌سختی در یک نشست قابل تبیین است. در کتابی که به‌همین منظور تدوین شده، بخشی از زندگی، اندیشه و آثار ایشان گردآوری و منتشر شده است و ان‌شاءالله در آینده نیز مجموعه‌ای از مقالات علمی مرتبط با موضوع زندگی و آرای ایشان منتشر خواهد شد.

وی ادامه داد: حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی‌علیه معروفی از میرزای نائینی به‌عنوان یکی از مفاخر تشیع و مرهمی برای جامعه اسلامی یاد کرده‌اند. امید است کشور اسلامی ما، در سایه عنایات خاصه حضرت حجت‌بن‌الحسن علیه‌السلام، از کید و مکر دشمنان محفوظ بماند.

وی همچنین با تأکید بر جایگاه حوزه‌های علمیه در حفظ و تداوم میراث علمی بزرگان ابراز امیدواری کرد: حوزه‌های علمیه، به‌ویژه حوزه علمیه قم و نجف که مشعل هدایت امت اسلامی‌اند، در پرتو توجهات حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی‌علیه با جدیت در مسیر علم، عمل و تبلیغ دین گام بردارند و برکات وجودی آنان در جوامع اسلامی و فراتر از آن گسترش یابد.

آیت‌الله نائینی در خاتمه گفت: از درگاه خداوند متعال مسألت دارم عمر با عزت و توأم با کرامت را به رهبر معظم انقلاب اسلامی، مراجع عظام تقلید و علمای بزرگوار عنایت فرماید.